

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristočna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Anton Aškerc, pesnik „Stare pravde“, mrtev.

Kot se menjavata dan in noč, bdenje in spanje v našem življenju, menjavajo se tudi v življenju narodov svetli časi dela in uspehov z mračnimi časi mrtvila. Zjutraj nam odpro oči zlati žarki mlade zore, oznanjevalke nastajajočih dni. V življenju naroda je pesniška beseda tista zora, ki zažari na obzorju malodušnosti zaspanega naroda. Kot nam zore svit sili v oči, dramijo besede pesniškega duha narod. Narod se začena dramiti. Spočetka se mu neče iz sladke lenobe in dremote, brani se, nadležne se mu zde popevke, budilke njegovih najboljših sinov. Toda kar iz srea pride, v srce gre. Narod odpre oči, pogleda v širni svet in vidi, da je čas vstajenja tu, da je zunaj lepše kot v medli zaspanosti. Prsi se širijo, duh se dviga, probujeni narod se krepko raztegne, zaviše rokave in gre zopet veselo na delo na njivo splošnega človeškega napredka in omike.

Tak žarek probujajoče se kulturne zore tudi za nas slovenske kmete, je bil Anton Aškerc, ki je preminul v ponedeljek, dne 10. junija ob pol 2. zjutraj v ljubljanski deželni bolnišnici. Z njim je nam kmetom umrl pesnik »Stare pravde«.

Malo zgodovine imamo Slovenci, in zgodovina slovenskega kmeta v starih časih je obenem zgodovina slovenskega naroda. Malo je te zgodovine, trpka je. Valpetov bič, tlaka, to so naši spomini, to so njeni odmevi. A vendar, i v teh mukah je svetla točka, časi kmečkih uporov. Zastrupili so pa nam kmetom kri zopet s pasjo pokorščino in ponižnostjo, zo-

pet je legla tema po naših deželah. Sovražniki so upihnili luč duševnega življenja, ki jo je skušal prižgati Primož Trubar z ustanovitvijo slovenske knjige. Upihnilo so jo in slovenski narod, slovenski kmet, je legel spat. Spala je duša njegova polnih tristo let, dočim mu je telo potilo krvav pot za kloster in graščino. V tem spancu so samo kot nejasne sanje ostali spomini na tisti svetli hip, ko smo tudi slovenski kmetje začutili v sebi za trenotek voljo do življenja in moči, ustanovili skupaj s hrvaškim kmetom »Slovensko Zvezo« in šli v boj za »staro pravdo«. Samo medli spomini so nam ostali na tiste čase. Slovenski kmetje smo spali.

Napočili so časi zore, in en žarek te zore, probujajoče našo voljo do življenja, je bil Anton Aškerc. Pel nam je pesmi lastnega razmišljanja, pel pesmi o volji o moči. Med njimi nam je zapel pesem o naši »Stari pravdi«. Spominjali smo se, da so bili tisti časi. Pesnik se je poglobil vanje, duša mu je pohitela nazaj v tisto dobo, ko se je naš kmet upiral in ko je premagan krvavel, ko so mu krvniki nastavljali sekiro na vrat, češ, nisi še zrel, dragec, pojdi spat, mi poskrbimo zate. In pesnik nam je to, česar smo se le spominjali, povedal tako, da smo mahoma vedeli in čutili, kako je bilo tedaj. Tačas, ko si ti kmet, oral slovensko grudo, so tvoji mladi sinovi, ki si jih poslal v šolo, čitali pesmi Antona Aškerc, čitali njegovo »Staro pravdo« o krutih časih tvojih prednikov. In v mlade duše tvojih sinov je priletel prvi žarek nove zore spoznanja in zavesti, prvi

žarek bodočih sklepov in volje. Kot seme so padale srčne besede pesnika v srce tvoje mladine. Jasno ji je postajalo, da je bilo nekoč tako, in da se kaj takega ne sme ponoviti nikdar več, da si narod ne sme več dati ugasniti luči spoznanja. In tvoja mladina se je šla pripravljat na delo. — Težko se predrami utrujen posameznik, še težje se predrami iz stoletnega spanja narod. Celu brani se spočetka. Danes smo že na tej stopinji. Toda ubraniti se ne bo mogoče. Prejasni so žarki iz duš in sre naših pesnikov, preglasni klici »Stare pravde«.

V ponedeljek, dne 10. junija je ta mož preminol, položili smo ga v grob, izročili ime njegovo zgodovini. Obrnili smo v nji en list naprej. Da smo se zavedali, koga pokopujemo, pričuje njegov pogreb, kakršnega še ni imel zlepa slovenski pesnik. Čez 50 vencev in 60 deputacij raznih družtev, do 15.000 ljudi pri pogrebu — zunanosti so to, pa razveseljive zunanosti. Saj dokazujejo, da raste mo, da se čedalje bolj zavedamo sebe. Ker kaj drugega je to kot zavest, če čutimo, da je pesnik, ki smo ga nesli na pokopališče, naše gore list, kri naše krvi, posebljenost naših potreb, težav in zmožnosti.

Polagamo mu tudi mi slovenski kmetje na grob venec spomina in razumevanja, polagamo z zavestjo, da je umrlo telo, da pa žive njegova dela, polagamo z obljubo, da njegove misli o spoštovanju in volji do življenja udejestimo, da njegov vzgled o značajnosti posnamemo sami in naučimo posnemati svoje otroke.

Slava spominu pesnika „Stare pravde“!

Živinozdravniško vprašanje in slovenski klerikalci.

Vsem napredno mislečim stanovom so slovenski klerikalci napovedali neizprosni boj s tem, da iste ali s silo pridobivajo zase, ali pa jih skušajo uničiti na najnesramnejše načine.

Za učiteljstvom je prišel tudi živinozdravniški stan na vrsto. Ker se pa zavedni živinozdravniki ne dajo podkupiti, izmislile so si te modre glave drug način, namreč živinozdravnike izpodrinili z navadnimi mazači, ki naj bi dobili v že odprtem vrhniškem tečaju za živinozdravniške pomočnike patent in dovoljenje, izvrševati živinozdravniško prakso. Z enim udarcem ubiti bi bili dve muhi: napredne živinozdravnike bi izpodrinili mazači, klerikalci bi pa bili na zvestih koritarjih bogatejši. Vsak pošteno misleč živinorejec ve, da bi bil to velik korak nazaj v naši živinoreji, toda za kmeta vnetim klerikalcem je to deveta briga, samo da ima **klerikalna stranka** svoje koristi!

Toda ta načrt in to plemenito delo deželne odbora, kakor piše »Slovenec« z dne 11. maja, klerikalce hudo peče, kajti z mazaškimi tečaji so ga strašno polomili. »Akademično društvo slovenskih veterinarjev na Dunaju«, ki je sicer nepolitično, toda stanovsko zavedno, je blamiralo deželni odbor s tem, da je poslalo deželnemu odboru in slovenski javnosti poslanico, v kateri društvo pojasnjuje slabe posledice vzgojevanja živinozdravniških pomočnikov in protestira proti otvoritvi enakega tečaja. Obenem je društvo storilo na pristojnih mestih korake, kar je imelo popoln uspeh. Protestu veterinarjev so se pridružili tudi živinozdravniki na Kranjskem, narkar se je na blamažo in jezo deželne odbora že odprti vrhniški tečaj za vedno zaprl.

Se danes, po štirih mesecih, kar je pokopan vrhniški tečaj, ne morejo Lampetovi tovariši in nemški grof Barbo pozabiti tega udarca. Dasiravno je maščevanje pri **kulturnih ljudeh nekaj nečloveškega**, vendar jo je deželni odbor pogruntal, kako bo revnim dijakom vsled tega zločina zavil vrat. Misleč, da izrabijo slab gmotni položaj dijaštva v pokritje blamaže, poslali so prosilcem deželnih podpor kot pogoj podelitve podpor izjave v podpis, s katero prosilec izjavi, da ne soglaša s poslanim protestom veterinarjev. Kar je bilo deželnemu odboru prve blamaže premalo, blamirali so se v drugič še huje. Prizadeti **dijaki so te izjave kratkoma vrnili**, češ, da takih nemoralnosti **ne podpišejo**. Deželni odbor je za skušnjo bogatejši in ve, da se z značajnostjo akademske mladine ni igrati.

Naloga deželne odbora bi bila, veterinarje kar najbolj mogoče podpirati, da se odpomore pomanjkanju živinozdravnikov na Kranjskem; na ta način se jih pa iz Kranjske le odvrtače, kajti takemu gospo-

darju je pač težko služiti, posebno ker lahko dobe drugod boljše službe in mirnejše življenje!

V zadnjem času se je deželni odbor vseeno izpametoval in naznanja, da hoče prirejati po deželi tečaje, v katerih naj bi se **posestnike in njihove sinove podučevalo splošno v živinoreji in o prvi pomoči pri nezgodah in porodih goveje živine, kar je seveda odobravati!**

Na čast g. zaupnikom narodno-napredne stranke iz mest in z dežele bo dne 7. julija 1912 velika :: ljudska veselica v Ljubljani ::

Razgled po svetu

Črnogorski kralj Nikola.

je obiskal te dni našega cesarja na Dunaju. To pomeni, da na jugu pričakujejo vsak hip kakšnih nemirov v bolehni Turčiji, tako da hočejo biti njeni sosede pripravljene.

Smodnišnica zletela v zrak.

V petek, dne 7. junija je zletelo v Wöllersdorfu pri Dunajskem Novem mestu v zrak vojaško skladišče za smodnik. Razletelo se je več kot 200.000 kg smodnika. O nesreči poročamo obširneje na drugem mestu.

Madžarske razmere.

Zadnjič smo poročali o nasilstvih grofa Tise v ogrskem državnem zboru. Stvar je bila vendar celo za Madžare prehuda, da bi jo bili mirno prenesli. Poslanec Kovač je namreč v zbornici **streljal** na grofa Tiso, pa ga ni zadel. Nato je ustrelil sebe v glavo. Če bo okreval, ostane slep, ker si je izstrelil obe očesi.

Atentat na komisarja Cuvaja.

Drugi dan po napadu poslanca Kovača na Tiso v ogrski zbornici v Budimpešti, je v Zagrebu napadel gerenta Cuvaja visokošolec Jukić. Cuvaj si je dal od učiteljev prirediti silne pozdrave, da bi na Dunaju mislili, kako je priljubljen. Ko se je peljal v avtomobilu po ulici, je Jukić nanj ustrelil. Tudi on ni zadel njega, temveč nekega visokega uradnika, ki je že umrl. Med begom je ustrelil enega policaja v glavo, da je bil takoj mrtev, enega je parnil. Lepe razmere imamo v naši državi. Kako neki to, saj je ena — najbolj katoliških na svetu! Vsaj po svoji politiki. Kot pa vse kaže, je za srečno življenje treba še kaj drugega kot klerikalne politike.

Slovenija

s Kranjsko deželno gospodarstvo.

»Med in mleko se začne cediti po Kranjskem, ko dobimo v roke oblast,« tako so trdili klerikalci, predno so dobili moč v deželi. »Toliko in toliko smo že naredili cest, vodovodov itd.,« kažejo sedaj, ko imajo to moč v rokah. Toda, žal, v to kupo veselja nad svojimi dobrotniki dobivamo davkoplačevalci vedno grenkejšo kapljico suhih števil o — ogromnih primanjkljajih v deželni blagajni. V časopisu »Veda« je priobčil zadnji čas bivši klerikalni poslanec Mandelj razpravo, kjer kaže klerikalno delo za ljudstvo tudi še od druge strani, kot dr. Lampe. — Kot znano, je klerikalec Mandelj odložil svoje poslanstvo ravno zato, ker ni soglašal z gospodarstvom svojih poglavarjev pri deželi. — Okrog nedelje pa izide zopet knjiga, katero je spisal bivši glavar pl. Šuklje o deželni — gospodarstvu. Dr. Lampe se govornice suhih števil tako boji, da se je začel prerekati s knjigo, še — predno je sploh izšla.

s Kakšni ljudje nas zastopajo na Dunaju. Te dni je državni zbor obravnaval uradniško predlogo. Ob tej priliki so izmed vseh poslancev, katerih je čez 500, nagajali klerikalci obravnavi s tem, da so stavili spreminjevalne predloge, za katere pa **niti sami niso glasovali**. Za en tak predlog klerikalnega govornika je glasoval n. pr. iz cele zbornice — **samo en slovenski klerikalec**. Klerikalcem so se poslanci tako smejali, da je predsednik z zvonjenjem moral miriti poslance. Klerikalci so se torej v državnem zboru **temeljito osmešili**. A takšni ljudje predstavljajo na Dunaju slovenski narod! Prav res nas je lahko sram!

s Narodno - napreden župan v Šiški.

Dne 13. junija je bil izvoljen v Spodnji Šiški pri Ljubljani za župana naprednjak Josip Seidel. S tem je torej konec gerentske slave v Šiški, kjer županuje zopet naprednjak.

s Kaznovani klerikalni podžupan v Radovljici.

Zadnjič je »Slovenec« pisaril o obsodbi novomeškega župana, ker je dobil zaradi neke, v razburjenosti izrečene besede malenkostno globo **20 kron**. No, radovljiški podžupan, usnjar Resman pa je v svoji klerikalni prepotentnosti **pred sodnijo** nekega, dostojno se obnašajočega kmeta tako zmerjal, da je moral plačati **150 kron, reci stoinpetdeset kron**, da se je izognil ričetu in luknji. Klerikalci — pometajte le pred svojim pragom!

s Deželni šolski svet goriški je določil, da se razdeli učencem moških in ženskih učiteljskih 237 ustanov v zneskih od 40 do 260 K. Od teh ustanov dobe žensko učiteljsko v Gorici, in sicer slovenski oddelek 3830 K, laški oddelek 2820 K. Moško učite-

ljišče v Gorici 4700 K, učiteljišče v Gradišču 4020 K, pripravljalni razredi v Podgori 320 K, v Gradišču 640 K, v Sežani 80 K in v Tolminu 520 K.

s **Že večkrat smo priporočali** našim gospodinjam Kolinsko kavno primes kot najboljši in pristno domači kavni pridatek. Storili smo v zavesti, da priporočamo nekaj, kar je priporočila res vredno. Danes priporočamo Kolinsko kavno primes našim gospodinjam vnovič — ne vsem, nego samo onim, ki je še ne rabijo. Onim, ki jo že kupujejo, je pač ni treba več priporočati! Onim, ki je še ne kupujejo, svetujemo samo to, naj jo enkrat poskusijo, pa bodo videli, kako je dobra. »Podpirajmo domačo industrijo!« — slišimo vsak dan; ali besede ne zadostujejo, treba je predvsem dejanj. Domačo industrijo podpiramo dejansko na ta način, da kupujemo domače blago. Kolinska kavna primes je izvrstno domače blago — dolžnost vsake, res narodno čuteče slovenske gospodinje, da kupuje samo ta kavni pridatek.

o Ljubljanska okolica o

Ij **Iz Št. Vida nad Ljubljano.** Zabretovi backi so začeli godrnjati nad svojim pastirjem. Ko je zadnjič neki klerikalec (ime na razpolago) gledal sliko, ki je predstavljala Zabreta v objektu neke »fraje« vskliknil je presenečen: »Saprlot, sedaj pa res ni verjeti nikomur več! Kako naj spolnujem Zabretove nauke, ko vidim, da on živi ravno nasprotno temu, kar nas uči? Sedaj pač vem, zakaj tako radi pravijo razni duhovniki: »Ne glej me, ampak poslušaj me!« Toda tega ne pomislijo, da besede samo mičejo, zgledi pa vlečejo.« — Čujte gosp. župnik, kako so začeli backi meketati nad svojim kozlom-vodnikom.

Ij **Št. Vid nad Ljubljano.** Za kratek čas. — Župnik Zabret: Oj, Miha, glej kako so klerikalci hudobni. Po gostilnah kažejo neko sliko, ki predstavlja zaver gospico v objetju nekega duhovnika. Potem pa pravijo, da tisti duhovnik sem pa — jaz. Toda verjemi mi, ljubi Miha, da nisem in nisem!

Miha: Umirite se, gospod župnik! Saj nihče ne pravi, da ste vi, pač pa pravi vsakdo, da je to-le vaša podoba!

Ij **Z Iga.** Ko je šla na Sv. Telesa dan procesija, je med potoma zapustil kaplan procesijo. Skočil je med potjo čez žito v gozd kar s plaščem in kadilnico, da so se ustrašili možje, ki so slučajno v gozdu bili. Kaj ima to pomeniti; takšna prikazen s kadilnico? Župnik in pater sta pa šla naprej s procesijo.

Belokranjske novice

bk **Iz Gradca.** Občinske volitve v Gradcu se vrše dne 24. junija. Klerikalci so napeli vse svoje sile, da bi saj dosegli en mandat, toda vse zastonj. Poslali so v boj največje hinavce in postopače na lov

po pooblastilih. Najbolj se odlikuje Žlajfarjev Janez, ki pravi, da je lahko klerikalec, četudi se iz Boga in vere norca dela. Tako se je nekega dne izrazil: »K spovedi pa ne grem nikdar, ker se mi preneumno zdi.« Lepa mora biti klerikalna stranka, takozvana stranka ljudskih sleparjev!

bk **Iz Bele Krajine.** Jarc nas kaj pogosto obiskuje. Ta Jarc si menda misli, da je Belokranjski Bog, ker se tako pogosto po Beli Krajini potika in hoče s **svojimi praznimi obljubami nas odrešiti, boljše rečeno, za nos voditi.** Na svojem in Dramastikovem shodu v Kotu in na Štrekljercu nam je obečal, da dobimo škodo po mrazu plačano in da dobimo galico brezplačno, sedaj pa njegovi volilci po prodajalnih **trgovce nadlegujejo, da jim morajo dati galico brezplačno, da je to Jarc rekel.** Torej pozor, da se obljube izpolnijo, ker galico vsak vinogradnik rabi **takoj!** Dragi Jarc, mi vam povemo samo to, da mi Belokranjci vidimo, slišimo in razumemo razmere v naši dolini bolje kakor kak Jarc, bodisi potem iz Ljubljane, ali od kod drugod. Torej! Ako nimate drugega opravila pri nas kot sebe in Dramastiko hvaliti in nas naprednjake z liberalci zmerjati, vam svetujemo, da raje ostanite v Ljubljani, ker vas itak več noben Belokranjec ne mara poslušati, ker vaše besede imajo pri nas ravno toliko uspeha, kot čisto zrnja omlačena slama, torej čemu vaš nepotrebni trud, kakor je bil vaš shod v Kotu, kjer ste poslušalcem potožili, kako se vam je slabo godilo na zadnjem shodu v Semiču? Ali tudi v Kotu in Štrekljercu se vam to obeča, ako ne odnehate od praznih obljub in samohvale. Ker pravi pregovor: »dobro blago se samo hvali,« torej če bi Belokranjci videli, da Jarc in Dramastika v resnici delata za belokranjsko ljudstvo, bi ju **samo hvalilo, ker pa za nas še nista nič storila, pa tudi njihovih praznih besed ne maramo in jih v bodoče več volili ne bomo.** — **Neodvisni kmet.**

bk **Iz Dragatuša** nam pišejo: Naš župnik Novak Jože je dal v »Domoljuba«, da če hočejo dragatuški dopisniki v »Slovenski Narod« pošiljati dopise, naj resnico pišejo. Mi pa pravimo, ako vam ni prav, nas tožite, imamo dovolj dokazov! Kaj iščete po obrških kuhinjah in se opravičujete, da vi niste keliha ukradli? Kaj vam je mar kdo rekel, da ste ga ukradli? Saj tega nihče ni rekel, nego samo, da ste ga premenili s slabšim. Kako morete reči, da se že ob svojem prihodu takšnega našli? Kaj niste rekli pred par leti sami otrokom v šoli, da je obrška podružnica najbolj revna, pa da ima lepši kelih, kot farna cerkev; in kdo je to potem naredil, mogoče kovač, ne? Zaradi obresti tančkega Butale je on sam rekel, da ste mu obdržali 12 kron za 6 ur, pa ga tožite. Nam ni treba lagati, še resnica o vas ne more priti vsa na vrsto. Ali je to tudi laž, da ste tabernakel razšpendirali? Kaj ni žalostno, da tabernakelj rabi za golobnjak. A na bin-

košti, namesto da bi nam od svetega duha kaj povedali, ste nam pa pravili od steklega psa in živinske kuge. Kdo je okužil našo faro, ne bomo naštevali. Resnica je to: pri vašem prihodu je še svetila pri nas luč ljubezni, katero je zapustil prejšnji gospod Franc Pavlič in gospod Leopold Kolbezen, a kdo je drugi upihnil to luč, kot Jože Novak. In kdo je okužil faro s politiko? Jože Novak! Vi hočete torej našo resnico na glavo postaviti, pa se vam ne posreči, če na Višarje po glavi romate. — Potem se nekaj čuje, da se hudujete nekaj na Štavadoharja z Obrha radi nekkih očitkov. To ni res, da bi bil on vam kaj rekel. Če se krivega čutite, pa delajte pokoro. Toliko za danes. — **Vaši farmani, neodvisni kmetje.**

bk **Iz Bele Krajine.** »Domoljub« je zadnjič nesramno napadel naše trgovce in obrtnike. Belokranjci poznajo iste kot poštene može, ki kmetu pri vsaki priliki pomagajo, da imajo do njih več zaupanja, kot v mlade kaplančke, ki se na gospodarstvo prav nič ne razumejo. Kar se pa tiče gradbe železnice, le-to: Kdo je obljuboval za časa volitev kmetom zlate gradove pri gradbi železnice, kot klerikalni poslanci!? Le vprašajte Lampeta, Jaraca, Dramacijo in deželnega glavarja! In sedaj! **Ali ima kmet, ali ima obrtnik kaj od tega? Nič!** Oni poslanci, ki so nas zadnjič potegnili, si naj zapomnijo, da bodo imeli v Beli Krajini prihodnjič še hujši boj kot zadnjič. **Zakaj se pa sedaj skrivajo po župniščih? Ker se bojijo, da se bi drznil kak kmet vprašati, kdaj bodo izvršili, kar so nam obljubili.** Mogoče bo dobil viniški Šterk avtomobil, mi pa vemo, da nam ne boste dali nič, dasiravno delate vse z našim, težko zasluženim, kmečkim denarjem.

bk **Iz Črnomlja.** Poročil se je gospod Janko Cimerman z gospodično Katko Gelbarjevo; gosp. Janko Kramarič z gdčno. Pepco Kramarič in gosp. Igo Kvas z gdčno. Angelo Skubic. Vse tri gospe so bile članice našega Sokola. Novoporočencem želimo obilo srečo in jim kličemo sokolski na zdar!

o Dolenjske novice o

d **Novice iz Šmartnega ob Savi.** Naš gostilničar Keber, navdušen klerikalec, je pričakoval predbinkošno nedeljo kar **tristo klerikalni gostov** in pripravil veliko pojedino zanje. Prikrevsala sta pa le sto in dva backa. Od teh je bil samo eden Čeh, ker se namreč tako piše. Usmiljenja vredni Keber je imel torej vsega dobrega za dvesto ljudi preveč in je jecljal ves obupan: »De, de, de — ali bom zdaj sam vse to snedel?« — Mašo so imeli Čuki pod milim nebom. V bližini so imeli cerkev in oltar, prav blizu tudi kapelo, pa so šli rajši v hišo, v »palačo« debelih kletvic. Potem so odkolovratili v Hrastje. Tristo korakov od šmartenske cerkve so izgubili desetico! Takoj je komandiral njih general: »Čuk

stoj in počakaj!« Čuki so takoj postali in vpraševali: »Kaj pa je?« General jim je razodel žalostno novico: »Desetico je izgubil naš član! Tepen bo, če pride domov brez denarja! Poiščimo torej!« Vsi Čuki so iskali, vendar niso našli nobenega ficka. Nekateri ljudje zato niso hoteli verjeti, da je imel tisti Čuk toliko denarja pri sebi! Drugi dan pa je našla neka dekla izgubljeno desetico. Tedaj je vendar res, da je govoril Čuk resnico in ni trobil kar tako o svojem bogastvu. Ubogi Keber je upal, da se vrnejo vsaj po igri na gautmonovem vrtu k njemu, pa so šli vsi domov. Keber se je jezil in jokal sam pri svojih zakladih. — Čast sem imel poročati, da je streljal Presetnikov fantek z revolverjem na Šmartenčane. Ta krščanski zgled je izpodbudil tudi njegovega očeta, starega Presetnika, čukarskega gautmana, da je streljal na svojo ženo. Ona pa se je zaprla v stranišče in se veselila: »Na, zdaj pa le streljal, če moreš! Saj naš Pepe še na prostem ni nič zadel, kako pa boš ti, gautman, mene v stranišču?« Ostala je do polnoči v tem »hotelu«, potem pa se je vendar naveličala svoje ječe in zbežala k sosedi.

d Prostovoljno gasilno društvo v Radečah priredi dne 7. julija o priliki svoje 40letnice veliko ljudsko veselico. Bratska društva se prosijo, da to blagohotno vpoštevajo.

d Vače. Naj se še na Sveti gori najedo Majdiča. Zvedeli smo, da je baje Majdič na Sveti gori iz župnišča kar s silo iztiril postrežnico rajnega župnika. Ta božji namestnik je surovo spodil oba ključarja iz Tirne, ker sta ga prišla prosit za poljsko mašo in nedeljsko opravilo v Tirni. Ali je tudi to liberalna propalost? Ni čudno, da ga na Vačah nikdo ne mara. Majdič, kdaj boš pa dal Feliksu tiste tri krone, ki si mu jih še dolžan na obleki? Ali te ni sram, delavcu zaslužen plačilo prikrajšati? Nekaj šole pa naj ima tudi sladki Feliks zato, ker tako hinavščino prodaja na vse strani in lovi slepe miši. Take značaje rodi klerikalna izobrazba. Majdičeva pšenica gre lepo v klasje Majdičevega organista, če ga ne bo še do takrat dejal namesto sv. Andreja v veliki altar. Zakaj nam Majdič vedno trobi o treznosti, ki jo sam ne pozna, in si tako rad privoščiti velikih kozarcev močne kapljice. Tudi na dan Svetega Rešnjega Telesa je napajal pri Osoleli svojo čukarijo, dokler niso bili vsi »mokri«. Nato so ti bratci napadli sredi trga mirne, napredne fante. Čuki naj se našim Sokolom Juvančiču, Končarju in Klincu zahvalijo, da niso bili tepeni kot snop. Lepi sadovi Majdičevega dela! Zdaj bo vedel vsak, zakaj ga ne maramo. Saj gospoda župnika vsi spoštujemo, ker nas v miru pusti in se trudi samo za cerkev, pa mora še namesto Majdiča delati. Sploh je pa na Vačah en duhovnik dovolj, Majdič pa naj gre tja, kjer ga morda kaj rabijo.

d Št. Janž. Dne 5. t. m. je imel priti k nam salezijanec Povše, in župnik Bajec

je šel s svojim, njemu bogve na kak način podarjenim vozom in konjem po njega na kolodvor. Ko Povše vstopi v voz, se pod njim udero tla in Povše je visel med nebom in zemljo. Iz tega je razvidno, da je voz že zelo slab in dobro bi bilo, da se ne zgodi kdaj kaka večja nesreča, da se župnik Bajec zopet obrne tje na Notranjsko s prošnjo, da mu podeli nov voz in čilega konja, ker ta dva že zaslužita stopiti v zasluženi pokoj. Voz je vedno v popravilu, konj ima pa napako, kakor mešetarji pravijo: hlastavec »Kernbeisser«. Škerjančeva mama je pa baje zelo radodarna in upati je, da mu podeli lep voz in čilega konja, in ko bode gosp. župnik šli zopet po tako dragoceno darilo, vam bo zopet prav gotovo postregla s telečjo pečenko in — »bogve s kom še vse?«

d Št. Janž. Vabilo gosp. Janezu Ev. Kalanu, uredniku »Bogoljuba« v Ljubljani. Ker ste se lansko leto o Božiču pri nas hvalili, kako izvrstno znate seno kositi, vas tem potom vabimo na letošnjo košnjo in upamo, da se ja zagotovo odzovete našemu vabilu. Delavskih moči pri nas vedno primanjkuje, in zato nam bo ustrezno, če se udeležite letos pri nas košnje. Zaslužek se bo ravnal po pridnosti in tako se bode lahko pogodili, ali od kvadratnega metra, ali pa če se zadovoljite s primerno dnevno plačo. Košnja se bode pričela vsak dan zarano ob 3. zjutraj in končala zvečer po »Ave Mariji«. Če bode okrog poldne vroče, se bo dalo dovoljenje tudi iti v senco. Hrano bode imeli naši enako in sicer: za jed črn kruh, za pijačo vodo. Vse drugo po dogovoru.

d Št. Janž. Večkrat sem že slišal, da se me dolži, da sem jaz dopisnik in podpihovalec »Slovenskega Doma«, a sedaj sem pa zares primoran poročati od našega Kristusovega namestnika Ljudovika Bajca sledeče: Dne 11. t. m. je prišel župnik gospod Ljudovik Bajec pred mojo kovačnico in me zakliče ven. Prišel se je med nama čuden pogovor, in njegov izraz je bil ta: »Vi ste najgrši liberalci v šentjanški občini!« Vprašal sem ga: »Kaj pa imate vi zoper mene? Ako imate kaj, kar tožite me. Je to lepo od vaše stranke (klerikalne), ko mi preti, da mi bodo kovaško obrt odvzeli?« — G. Bajec: »Ja, saj je res! Jaz bom to poskusil in na to šel, da se tebi obrt odvzame; vsak korak bom porabil, da se te uniči. Zdaj se lahko ponašaš, ko imaš Jatniško delo, ko pa mine, bodeš pa dela in kruha peklat.« — Gosp. Bajec! Vi kot Kristusov namestnik — kakor se štejete — je-li to mogoče od vas, da se vi upate kaj takega izraziti proti delavcu, ki mora svoj kruh trdo zaslužiti? Si mislite, da meni »škrjanci« darujejo? Ne! Jaz moram s svojimi žuljavimi rokami delati, da rodbino pošteno preživim. Takšnega človeka, ki preti svojemu bližnjemu s škodo, kakor ste storili to vi, se mora vsakdo sramovati. Sram vas bodi! — **Jože Kos**, kovaški mojster.

d Potne črtice iz Bučke in Studenca. Pred nekaj časom sem bil po raznih opravilih v Bučki, kjer se gradi novo župnišče in bode krasna stavba. Vprašal sem, koliko prispevajo kmeti k zgraditvi? Odgovorilo se mi je, da župnik sedaj brez vsakih prispevkov gradi župnišče. Bil sem tam tudi pri službi božji, in moram priznati, da se vse vzgledno izvršuje, bodisi cerkveno petje, šmarnična pobožnost in drugo. Naj bi vsi dušni pastirji vzeli za vzgled bučenskega gosp. župnika, ker ta se briga edino za cerkev in svoje gospodarstvo. Prišel sem tudi na Studenec, a kolika razlika! Na Studencu je župnik, kateremu je vse drugo več kot dušno pastirstvo, iz lece in po gostilnah vedno čez liberalce kriči in zabavlja ter ljudstvo se vprašuje: **kje so tisti liberalci?** Gosp. župnik je oznanil, da so nekateri prazniki odpravljeni, na primer sv. Jožef, Velikonočni in Binkoštni ponedeljek itd., ali samo dva gospodarja sta se odzvala, da sta hlapčevska dela opravljala, vsi drugi so praznovali. Majniških šmarnic župnik ne opravlja. Ker je pa ljudstvo iste želelo, sta bila osnovala večerne šmarnice neki kovač in krojač v kapelici v Jegriščah blizu farne cerkve, in se je ljudstvo v obilnem številu teh šmarnic udeleževalo. Kje je liberalstvo? Gostilne so župniku menda bolj pri srcu, kjer prepeva in — —. Želeti je, naj bi prevzvišeni knezoškof ob času birme deco nekoliko izpraševal, da bi se prepričal, kako ta župnik deco poučuje in kako šolo obiskuje.

d Iz gregorske fare. Kako lepo je gledati možakarje gregorske fare, ki vozijo opeko za zgradbo nove hiše za tercijalke in čuke. Eno uro daleč pride možakar z velikimi voli in dolgim bičem, na katerega koncu ima sukanec, da tu pa tam lahko počti. Pri opekarni naloži svojih 200 opek, čeravno bi jih lahko peljal 400. Nazaj pa ta za božjo in fajmoštrovo čast vneti mož, ko pride do klanca, tira in tepe ubogo žival ter kolne zraven; ne meneč se, da vozi opeko za Bogu posvečeno stavbo. Če mu je pa sreča posebno mila, ga zaloti dež, in tedaj so vsi hudiči in vragi na njegovem vozu. Med potjo vsak kolne, godrnja, kaj je tega treba, a ko pride pred fajmoštra, sname klobuk in kot ponižen junček izpije svoj polič vina, ki ga dobi, zloži opeko z voza in odide z veselim srcem, da se je zopet malo prikupil fajmoštru. O, ko bi se vi možje, malo spoznali na nakane fajmoštrove, potem bi pustili vse pri miru, kajti on bo to delo z vašim dnarjem izvršil, potem pa imenoval za božje mesto. Odšel bo, in vam pustil velik dolg, ki ga boste morali pokriti z denarjem žuljevih vaših rok. — On se bo mastil — kmet pa sline cedil, **Opazovalec.**

d Z Jesenic na Dolenjskem smo prejeli sledeči dopis: Sklicevaje se na § 19. tisk. zak. zaradi v »Slov. Domu« števil. 23, stran 7, z dne 8. junija 1912, objavljene notice iz Velike doline pri Jesenicah, Do-

lenjsko, zahtevam sledeči popravek: Ni res, da je župnik s svojim vozom pripeljal od državne podpore koruzo (k meni) k trgovcu Brataniču v Jesenicah na prodaj — res pa je, da je župnik sam kupil pri meni koruzo. — **Jesenice**, 8. junija 1912. — **F. Bratanič**, trgovec.

d Iz Velike doline. Sklicevaje se na § 19. tisk. zak. zahtevam zaradi v »Slov. Domu« z dne 8. junija 1912, št. 23, stran 7, objavljenihotic z Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem sledeči popravek: Ni res, da nisem hotel fotografa poročiti za to, ker je naprednjak, in ne trobi v klerikalni rog — res pa je, da je imel fotograf kanoničen zadržek, vsled česar ga nisem mogel poročiti. Ni res, da je fotograf, kot pameten mož, prekrižal moje račune s tem, da je vso stvar razodel ustmeno prevzvišenemu knezoškofu, da sem zato dobil takoj brzajavni pozdrav od Prevzvišenega in sem se moral takoj napotiti v Ljubljano do škofa, da sprejem plačilo za svojo krščansko privoščljivost — res pa je, da me ni nikdar niti brzajavno, niti pismeno pozval Prevzvišeni k sebi. Ni res, ko pridem iz Ljubljano domov, da takoj pošljem cerkvenika k ženinu, da naj pride v župnišče, in ko pride, mu povem, da sem dobil od Prevzvišenega nalogo, da ga imam takoj poročiti in škofu brzajavnim potom poročati, da sem ga poročil — res pa je, da je bil fotograf pri škofijstvu in da je škofijstvo njegov zadržek prav tako razsodilo kakor jaz, res pa je, da je bil fotograf poročen ne vsled ukaza Prevzvišenega, marveč, ker je odstranil kanoničen zadržek. Ni res, da nisem podal bilance od posojilnice, res pa je, da sem vsako leto poslal bilanco pristojnim oblastvom. Ni res, da sem s svojim vozom pripeljal od državne podpore koruzo k trgovcu Brataniču v Jesenicah na prodaj, res pa je, da sem jo še sam kupal od njega. — **Velika dolina**, dne 8. junija 1912. — **Janez Gnjezda**, župnik.

d Z Jesenic na Dolenjskem. Klerikalni »Domoljub« z dne 30. maja, št. 22, je prinesel dopis iz Velike doline. Župnik Gnjezda se je pa jako pozno zmislil na občinske volitve; najbrže, da so mu oslabei možgani vsled pleše, katero mu pokriva rjava lasulja. To župniku zato povem, ker on pri vsaki priliki zasmehuje telesne napake človeške. »Da se resnica prav spozna, treba je čuti oba zvona.« Župnik Gnjezda pravi v gori omenjeni številki »Domoljuba«: »Saj ste vendar vse storili, koliko zakonitih shodov ste imeli, javnih se itak ne upate, koliko ste razposlali tiskovin, koliko agitatorjev je bilo — domači nadučitelj, učitelj z Dobove, domače učiteljice, bivša učiteljica v Kamnjah na Goriškem je prišla celo v našo agitacijsko pisarno, vsi trgovci, krčmarji, vsi najeti dninarji.« Tako župnik Gnjezda. Tu vam pokažem, da vi župnik, debelo **lažete o meni. Jaz še vedela nisem, da ste imeli v županovi spalnici vaše privržence zbrane.**

Meni je moj soprog naročil, naj pazim, ako vidim kje Prosenika, cerkvenika pri Mariji Magdaleni, naj ga pripeljem v hišo, da podpiše pooblastilo vaškega gospodarstva. Ker ga nisem nikjer videla, šla sem na županovo dvorišče, ker sem mislila, da be kot vaš pristaš gotovo tam. Ker ga nisem videla nikjer na dvorišču, šla sem v vežo županove hiše, kjer je bilo polno faranov, stopim **na prag** županove spalnice, ker notri nisem niti mogla, ko bi le bila hotela, ko je prostor majhen in je bil poln ljudi. Ko tudi tu nisem našla Prosenika, šla sem domov. No! Saj ste me videli vi in drugi, **da nisem prestopila praga.** Torej vidite, da **lažete!** Povejte, ali sem komu rekla **le besedo v agitacijo?** Gotovo bi vam bili podrepniki takoj povedali; **torej zopet lažete**, da sem bila agitator! Povejte raje, kaj ste v isti pisarni počeli! — Ker se lastne sence bojite, povem vam jaz: Tu ste imeli volilne izkaznice na mizi z iglami pripete za vsakega volilca posebej, klicali dotičnega po imenu in mu dali že vse popisano, bodisi dotičnemu po volji ali ne. To vam lahko pokažem še na izkaznicah, ki so jih prinesli nam, da smo jim druge odbornike napisali. Tu ste delili ravno tako, kakor spovedne listke. Kdo je potem več storil, nego vi, da ste si občinske jasli približali. Mogoče je še, da vam bodo tako blizu, da boste tolkli z nosom ob nje. Ne mislite, vi župnik, da mene spravite iz ravnotežja! Sem preveč flegmatična. Zna pa jeza škoditi vam, in morebiti vam bo treba zopet k operaciji! Ko ste šli prvič v Gradec iz Doline k operaciji, vam je prijateljica Veselič posodila denar, kaj ne? Če si upate, pa pošljite tudi za to popravek, da ni res. Pripeljem vam dve priči, ki pod prisego lahko izpovesta, ko ste rekli: »Ja, ljudje mi zameri, da sem prijatelj s poštarico; jaz pa moram biti. Ona ima kaso, in kadar potrebujem, mi da ona!« Aha! Tako je! Kaj pa bi bil rekel takrat c. kr. poštni revident poštarici Veselič, ko bi bil slučajno prišel? Ali bi bilo tudi ta čas vse v redu? Dovolj žalostno je, da si ne morete med moškimi, kmeti, dobiti prijatelja, ki bi vam posodil denar, ne pa da si poiščete »babo«. — **Amalija Hribar** roj. Oblak, bivša učiteljica, ne samo v Kamnjah, tudi na Trebelnem in Veliki dolini.

o Gorenjske novice o

g Iz Sorice. Na Roštu v kapelici je oskrunjena podoba sv. Cirila in Metoda. Kdo je naredil zločin, se daj še ne ve. Naše mnenje je, da je to izvršil kak otročaj iz nevednosti, ali pa odraščeni iz hudobije. Če je to storjeno iz hudobije, sta mogoča samo ta-le dva slučaja: 1. Kdor bere klerikalne časopise, kjer se je strastno udrihalo čez družbo sv. Cirila in Metoda, in se še vedno to ponavlja, prišel je marsikdo teh nevednih bralcev do prepričanja,

da sta to dva liberalna svetnka. Ali bi bilo kaj čudnega, če bi tak človek mislil, da ni greh oskruniti tako podobo. V to bi ga tedaj zapeljalo hujskajoče klerikalno časopisje. 2.) Mogoče je pa tudi, da je kdo to storil nalašč, in bi s tem osumil druge in jih postavil v slabo luč, ter dal komu v roke orožje, da bi lahko udrihal čez neljube mu osebe, ker ob volitvah kaj takega zaleže. Pravi klerikalci pač niso izbirčni v najgrših sredstvih, ako upajo, da ž njimi dosežejo svoj namen. Toda iz te moke ne bo kruha. Kdor bere napredne časopise, ta visoko časti in spoštuje sv. Cirila in Metoda in je nezmožen nad njiju podobo kaj zagrešiti.

g Kaplan Pavle Perko se moti. Poslal je namreč na nekega žirovskega kmeta sledeče pismo: »Dragi! Ne mislite, da ne poznam zloga in pisave, da bi ne vedel, da je zadnji dopis v »Slovenskem (= Svinjskem) Domu« iz Vaše kovačnice. Ako vendar enkrat ne bom imel miru pred Žiremi, Vam bom odgovoril tako korenito, kot sem Vam že včasih v Žireh. Z odličnim spoštovanjem **Pavel Perko.** — Na Č., dne 7. maja 1912.« — Zagotavljamo Pavleta Perkota, da dotičnik ni o njem napisal niti črke, da bi bil torej obljubljeni »koreniti odgovor« popolnoma napačno adresiran in torej čisto nepotrebno prekorajenje Kristusove zapovedi o **ljubezni do bližnjega.** — **Ured.**

g Iz Žirov. Pri nas se vzlic temu, da smo nad 30 km oddaljeni od železnic, vse lepo razvija. Temu je vzrok pred vsem to, da je razvita domača industrija: čipkarstvo (čipke se izdelujejo v vsaki hiši, zlasti pozimi); tudi čevljarska obrt se krasno razvija. Naši čevljarski mojstri razpošiljajo svoje izdelke na vse strani daleč naokrog po Balkanu, na Ogrsko, v nemške pokrajine in drugam. Žirovski čevlji so na glasu kot najtrpežnejša in ne predraga obutev ročne izdelave. Tudi izdelki kovaške obrti **od mojstra Jakoba Poljanška** na Selu, kakor sekire, plankače in drugo, se razpošilja daleč širom sveta. Razume se, da je v takih razmerah bila najnujnejša potreba, da se ustanovi **obrotna šola**, in to se bo letos tudi zgodilo, tako da jo v letošnji jeseni že dobimo. Število obrtnih vajencev znaša krog sto, in vsem tem je pouk v šoli nujno potreben, in največji greh bi bil, ako bi se jim odtegoval. Čevljarska obrtno pospeševalna zadruga združnih čevljarjev se pripravlja graditi večjo združno delavnico, ki bo tudi lep napredek v razvoju obrti te stroke. Zadruga deluje jako zadovoljivo in vestno. Krasno se razvija tudi »Gospodarska zadruga v Žireh« s sedežem na Dobravi; ta združmizarskimi stroji opremljeno delavnico, ga ima v svoji lasti večjo, z modernimi žago ter električno centralo z vodno gonilno silo na turbino. Električna razsvetljava, s kojo so ljudje jako zadovoljni, se bo razširila tudi čez celo vas in drugod, tako da bo cela naša ravan elektrificirana.

o **Notranjske novice** o

n **Moška in ženska podružnica sv. Cirila in Metoda v Planini** priredita dne 16. junija vrtno veselico na senčnatem vrtu g. A. Bernika v Planini. Spored: 1. Govor odposlanca glavne družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. 2. Koncert slavne mestne godbe iz Postojne. 3. J. Štoka: Mutast muzikant, burka v enem dejanju. 4. Petje. 5. Šaljiva pošta, ples in prosta zabava. Paviljoni za pivo, vino, jestvine, pecivo in kavo. Vstopnina k veselici 60 vin. Začetek ob pol 4. popoldne. Pri veselici sodeluje slavna mestna godba iz Postojne. V slučaju slabega vremena se vrši veselica teden pozneje, to je dne **23. junija**.

n **Iz Planine**. Priprave za našo vrtno veselico družbe sv. Cirila in Metoda so v polnem tiru. Preskrbljeno je v vsakem oziru za izvrstno zabavo, kakor tudi za duševno razvedrilo in telesno okrepčilo. Naše brhke gospe in gospodične, ki bodo stregle v raznih paviljonih, si pridno vežbajo in mažejo jezičke ter so sklenile tekMOVATI v zgovornosti in postrežljivosti. Tudi diletantje pridno pripravljajo burko: »Mutasti muzikant«. Naročili smo tudi tam iz daljne Hrvaške brata Hrvata, ki nam bo prav na pristen način spekel tolstega jančka. Da pa ne bo mladina v prevelikih skrbeh, naj omenim, da se postavlja tudi obsežno plesišče, na katerem se bo lahko ob zvokih slavnoznanne mestne godbe iz Postojne prav prijetno zavrtela. Ne smem vam tudi pozabiti povedati, da nam bo slavni pevski zbor iz Postojne zapel nekaj prav ljubkih mešanih zborov. Kakor vidite, ne bo naša veselica kar tja v en dan. — Želeti bi bilo le, da bi nam prizanašal Jupiter pluvius ta dan. Druga želja, ki jo gojimo, bi pa bila, da bi bila vsa bližnja in daljna okolica planinska na naši veselici častno zastopana. Sosedje planinski, bližnji in daljni, v **nedeljo, dne 16. t. m., vsi v Planino na veselico — ne bo vam žal!** Videli boste, kako znajo biti Planinci hvaležni — bodite prepričani, da vam obisk o prilliki pošteno vrnejo. Na veselo svidenje torej!

Vaščan.

n **Iz Oreška na Notranjskem**. Slovenci smo res čuden narod, podjetnosti nam res ne manjka, ali umazane konkurence ne bi smelo biti. Tako na primer različni poskusi, da bi se vzdrževal šaljiv slovenski list, so se ponesrečili. Sedaj pa, ko se je zvedelo, da začne izhajati v Ljubljani šaljiv list z imenom »Pika«, evo koj konkurenca pri nas. Dve leti je že, odkar je izšla prva in zadnja številka »Republikana« v Strašnem dolu, in na veliki veselici **Cirilmeto-tarije dne 30. t. m. v Orešku** izide letos »Tehtnica«. Kaj se bode vse tehtalo, bodo že zvedeli posetniki veselice. Priprave za veselico so že sedaj v polnem teku. Mešan zbor »Javornika« nastopi pomnožen, v celem s 35 do 40 člani.

n **Izkaz daril za Sokolski dom v Postojni**: br. Miro Vičič izročil 24 K 5 vin., ki so jih darovali mesto venca na krsto gosp. Ignaca Vilharja naslednji: ga. Baraga Marija 1 K, g. Bizjak Vladimir 1 K, br. Burger Josip 2 K, g. Frank Fran 1 K, ga. Kraigher Josipina 2 K, br. Kraigher Leopold 2 K, br. Križe Maks 1 K 60 v, brat Kiauta Jozve 1 K, br. Kutin Franc 1 K, br. Kavčič Miloš 1 K, br. Lavrenčič Stanko 1 K, g. Morle Jakob 45 v, br. Ošaben Ivan 2 K, g. Počkaj Ivan 1 K, br. Štefin Ivan 1 K, g. Vadnu Josip 1 K, g. Vadnu Josip (kolar) 1 K, br. Vičič Miro 2 K, g. Ivan Zakrajšek 1 K; dalje br. Lavrenčič Stanko za vstopnino 1 K, br. Juvanec Ferdo 5 K, br. Josip Lavrenčič (nagrada) 15 K, br. Fran Arko 5 K, br. Jurca Fran 15 K (prejeta nagrada). Vsem prav srčna hvala! Na zdar! Posnemanja vreden je zlasti brat Miro Vičič. Živel!

n **Koncert, ki ga je priredil Postojnski orkester**, je v moralnem oziru sijajno uspel. Tako točke orkestrove, kakor pevske, so se izvajale pod vodstvom marljivega pevo- in orkestrvodje gosp. Ferd. Juvanca eksaktno ter so ženi pevci in igralci zaslužno pohvalo in priznanje. Žal, da postojnska, takozvana boljša publika, nima več zmisla za glasbo in umetnost. Vedno se tarna, da ni nič zabave v Postojni. Ako se pa kaj priredi in nudi nekaj res vpoštevanja in zanimanja vrednega, pa se dotičniki odlikujejo z nenavzočnostjo pri enakih prireditvah. Tako zahvalo gotovo ne zaslužijo požrtvovalni ljudje, ki žrtvujejo po več mesecev v enake name-ne čas in svoje moči. Prirediteljem pa pravimo: le pogumno naprej ter nasvidenje zopet v kratkem!

n **Postojnski Sokol** se je udeležil korporativno z zastavo otvoritve Sokolskega doma« v Ilirski Bistrici.

Ostali slovenski kraji

o **V Brojenci pri Trstu**, kjer delajo predor, da bi prišli do vode, so že čez **270 m** daleč. Nekateri delavci so prisiljeni stati pri delu v vodi do pasu, ker se nahaja tam blizu tudi neki kanal, po katerem teče voda. Ker je tako delo zel otežavno, pa tudi zdravju škodljivo, zato dobivajo ti po 1 K na uro. A kljub temu je težko dobiti delavcev za tako naporno delo; vsled tega bo morala mestna občina še povišati mezdo. O nesrečah pa — hvala bogu — zadnji čas ni slišati. — »Slovenski Dom« je o tem velikanskem delu že poročal.

o **Na Katinari pri Trstu** se je pred kratkim prostovoljno razšlo »Katoliško izobraževalno društvo«, katero je ustanovil domači župnik rodom s Kranjskega. Dasi je mož mnogo žrtvoval za to društvo, vendar ni moglo obstati. — Na tržaškem ozemlju klerikalizem, ne le da ne napreduje, ampak on rapidno nazaduje. Trst z okolico ni le edina svetla točka na Slovenskem, ampak tudi daleč izven mej Slo-

venije. Zatorej je naravnost smešno, da bijejo nekateri fanatiki, katerih je sicer zelo malo, boj brez upa zmage in da se tako pehajo. — Izmed 80 občinskih svetovalcev tržaških, oziroma deželnih poslancev ni niti enega **nelega klerikalca**. Kdaj bo še kaj, to vedo samo bogovi. — To je za klerikalizem sicer grenko, a resnično.

Gospodarstvo.

Razglas.

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani se prične dne 1. julija 1912. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1. krstni list; 2. domovinski list; 3. šolsko spričevalo; 4. učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5. npravstveno spričevalo.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prošilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še: 6. ubožni list in 7. potrdilo, da je že najmanj dve leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se **do 25. junija t. l.** pošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca decembra 1912.

Kdor dobro prestane skušnjo, more po postavi iz l. 1873. dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster.

Pouk v šoli je brezplačen, učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu.

Učenci naj se zglase en dan pred šolskim pričetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti.

Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, ki bi mogli zdraviti tudi kopitne bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika.

Francišek Povše,

predsednik c. kr. kmetijske družbe
kranjske.

Živinozdravnik **Lovro Tepina,**
ravnatelj podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer 27. skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 28. pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo pri podpisnem ravnateljstvu do **25. junija t. l.** prošnjo za sprejem k skušnji, ki naj ji priloži

1. učno spričevalo, in
2. potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik. (Odredba ministrstva za notranje zadeve z dne 27. avgusta 1873.)

Prosveta

Za vsakega gostilničarja, hotelirja in kavarnarja je koristno, da ima za goste na razpolago kak zanimiv časopis. »Slovenski Ilustrovani Tednik« priobčuje slike in opise znamenitih krajev in oseb ter **aktualnih dogodkov**. — »Slovenski Ilustrovani Tednik« bi torej naj ne manjkal v nobeni gostilni, nobenem hotelu in nobeni kavarni. V interesu gostilničarjev je, da ima za goste ta zanimiv slovenski časopis, ker vsakdo rad gleda slike. »Slovenski Ilustrovani Tednik« izhaja v Ljubljani in stane četrtletno le 2 K. — Naročite si ga!

Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.

(Dalje.)

4. Na živinozdravniških visokih šolah imajo absolventje vseh reformnih zavodov dovoljen pristop kot redni slušatelji.

5. Za apotekarske (lekarske) študije zadošča absolviranih šest razredov kakega reformnega zavoda; le absolventje 6. razr. tipa C. (realn. oddelka) morajo narediti dopolnilno izkušnjo iz latinščine, kolikor je predpisano za 5. in 6. razr. realne gimnazije.

6. Absolventje reformnih zavodov se pripuste brezpogojno kot redni sušatelji rudarskih visokih šol (akademij) v Ljubnem in Příbramu.

7. Pravice do enoletne prostovoljne vojaške službe so iste, kakor jih imajo absolventje gimnazij ali realk. Iste pravice veljajo za sprejem v vojaške vzgojevalne zavode in za pripust h kadetnim izkušnjam.

III. Srednje šole pri nas.

Po tem splošnem pregledu sedanjega ustroja avstrijskih srednjih šol se ozrimo na »naše« srednje šole, t. j. tiste srednješolske zavode, na katerih se poučuje deloma v slovenskem učnem jeziku — srednjih šol s popolnoma slovenskim učnim jezikom, kakor znano, nimamo — in katere pohajajo učenci slovenske narodnosti. Pri tem prihajajo v poštev vsi zavodi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, ki pa se — to bodi že tu omenjeno — po uporabi učnega jezika v posameznih predmetih med seboj dokaj različno.

kujejo. Na Kranjskem je šest državnih in ena zasebna gimnazija; med temi je edina zasebna (škofovsko) gimnazija v Št. Vidu slovenska, dočim so štiri državne (v no realno; Celovec ima poleg popolne hujljublani I. in II., v Kranju in v Novem mestu) dvojezične t. j. v nižjih razredih slovenske, v višjih pa se poučujejo nekateri predmeti slovenski, drugi pa nemški. Ljubljanska gimnazija z nemškim učnim jezikom in kočevska prihajata le toliko v poštev, da jih poseča tudi nekaj učencev slovenske narodnosti. Vse kranjske gimnazije so humanistične, edino novomeška ima še značaj »stare« realne gimnazije, ker je na njej pouk v prostoročnem risanju obvezen. Sicer pa bi se moral ta predmet po novem učnem načrtu na vseh gimnazijah oblikirati.

Na Štajerskem upoštevamo le tri državne zavode: gimnazijo v Mariboru, v Celju in takozvane samostojne gimnazijske razrede s slovensko - nemškim učnim jezikom v Celju, ter **eno deželno gimnazijo** v Ptuj. Gimnaziji v Celju in Ptuj sta docela nemški, le da je za učence slovenske narodnosti slovenščina obvezen učni predmet; mariborska gimnazija pa ima v nižjih razredih dvojezične vzporednice, slično kakor so samostojni celjski razredi utrakvistični, ki pa so v upravnem oziru združeni z nemško veliko gimnazijo. Na gimnazije, oziroma realno gimnazijo v Gradcu se nam ni ozirati, ker jih obiskuje le neznatno število Slovencev (do deset), za katere pa je slovenščina obvezna.

Na Koroškem so tri državne nemške gimnazije: gimnazija v Celovcu, ki ima v nižjih štirih razredih tudi realne paralelke, realna gimnazija v Beljaku in c. kr. samostanska gimnazija v Št. Pavlu.

In končno na Primorskem. Tu je pet zavodov, ki jih posečajo Slovenci v večjem številu: državna gimnazija v Trstu, ki ima v I. in II. razredu tudi realne vzporednice z nemškim učnim jezikom; državna gimnazija v Gorici, po učnem jeziku nemška, a ima v prvih dveh razredih slovenske paralelke humanist. gimnazije, dočim so italijanske paralelke realnega značaja; nemška državna gimnazija v Pulju, hrvaška državna gimnazija v Pazinu in občinska mala realna gimnazija v Voloskem s hrvaškim učnim jezikom. Italijanske gimnazije v Trstu, Kopru in Pazinu ter realna gimnazija v Pulju so za nas brez pomena, ker imajo le neznatno število slovenskih, oziroma hrvaških učencev.

Vseh teh gimnazijskih zavodov na našem ozemlju je torej 19.

(Dalje prihodnjič.)

Razno

* **Katastrofalna eksplozija smodnišnice v Wöllersdorfu.** Dne 7. junija ob en četrtni na 9. se je pripetila v Wöllersdorfu katastrofalna eksplozija tamošnje velikanske smodnišnice. Pri objektu št. 48 je eksplodiralo najprej več zabojev smodnika, približno 200.000 kg, ravno ko so vojaki in delavci nalagali smodnik na vojaško - tovorni avtomobil. Kako je prišlo do eksplozije, še ni dognano in bo tudi težko dognati, ker je ostal samo en očividec, ki je bil v bližini, in sicer stotnik Ibruljevič, ki leži težko ranjen v bolnišnici. Bil pa je tudi

ta toliko oddaljen od prostora, kjer je nastala eksplozija, da ne bo mogel konstatirati, kako je eksplozija nastala. Učinek eksplozije je bil grozen. 30 do 40 oseb, vojakov in civil. delavcev je bilo usmrčenih, in več kot 200 oseb težko ranjenih. Grmenje se je slišalo celo do Dunaja na eni in do Ogrske na drugi strani. Na tisoče šip je bilo pobitih, posebno v bližnjih krajih kakor v Vöslavu, Mödlingu, Felixdorfu in Dunajskem Novem mestu. Nbroj tovarniških dimnikov se je porušilo, celi nasadi vrtov so bili popolnoma demolirani. Na bližnjem letalnem polju je odnesel pritisk zraka hangarje in polomil več letalnih strojev.

Na Dunaju so čutili to grmenje in so najprej mislili, da je potres. Nad smodnišnico se je zbral cel velik oblak gostega dima, katerega je veter gnal na vse strani in je en del tega priletel celo na Dunaj, kjer je očrnil po mestu več hiš, med temi tudi parlament. Na kolodvoru južne železnice v Matzleinsdorfu so čuli eksplozijo natanko kot silno močan strel iz topa. Grmenje je trajalo skoro četrtni ure v kratkih presledkih po par sekund. Cela smodnišnica je popolnoma razdrta, cele stene in skupine opeke in zidovja je odneslo par kilometrov daleč. Pol ure daleč na okrog ni nobene hiše. Na mestu nesreče so našli po eksploziji vse uničeno. Med razvalinami so našli strašno razmesarjene žrtve nesreče. Infanterist Bohrer, ki je vodil avtomobil, je težko ranjen, eden njegovih tovarišev lahko in dva težko. Šest civilnih delavcev, ki so bili uslužbeni v smodnišnici, so našli na kose raztrganih med razvalinami. Od poveljnika smodnišnice višjega oficijala Adamoviča so našli samo ovratnik in kose njegove uniforme in odtrgan prst, na katerem je nosil poročni prstan. Kako je eksplozija nastala, se dosedaj ne more dognati, bržkone se je smodnik vsled drgnjenja pri skladanju užgal. Mrtvi so: višji oficijal Adamičko, enoletni prostovoljec Hofman, vojaška šoferja Preuer in Bora in 6 civilnih delavcev, ki so bili uslužbeni v smodnišnici. Veliko ponesrečencev pa so odpeljali v civilne in vojaške bolnišnice. Žena oficijala Adamičke je hotela skočiti skozi okno v drugem nadstropju, ko so ji povedali o nesreči, in so jo le z veliko težavo spravili v neki sanatorij.

Ob času katastrofe je peljal nedaleč od smodnišnice brzovlak. Silni zračni pritisk je kljub precej oddaljenosti vlak nagnil in skoro v trenutku ustavil, tako, da so mislili pasažirji, da je vlak trčil v drug vlak. Na robu malega gozdička, ki leži nasproti letalnemu polju, so našli enega vojaka brez nog, enega pa popolnoma raztrganega. Celo letalno polje je pokrito s kosi nabojev, krogeli, opeke, pomešane z ostanki uniform. Dobe se tudi krvavi sledovi. Šest hangarjev na polju, ki so last vojne uprave, je popolnoma demoliranih, od drugih je odneslo strehe. Pet letalnih strojev je popolnoma razbitih, veliko zelo

poškodovanih. Celo polje so v širokem krogu zaprli z vojaškimi stražami, ker je mogoče, da se eksplozija ponovi, kajti v nekaterih je ostalo še nekaj streliva. — V bolnišnici v Dunajskem Novem mestu je čez 200 ranjencev. V celi okolici je povzročila eksplozija silno paniko. V Dunajskem Novem mestu so pobegnili vsi učenci z učitelji vred iz šol. Povsod in daleč okrog je padalo kamenje in deli opeke, silni pritisk zraka pa je poškodoval tudi več hiš. — Skupna škoda, ki jo je povzročila ta katastrofalna eksplozija, je ogromna in se sedaj niti ne more dognati.

r Kako sodijo tujci o ruski armadi za časa rusko-zaponske vojne. Tisti čas je simpatirala vsa »moderna« Evropa z Japonci, katere je »moralno« podpirala s tem, da je zabavljala čez ruske vojake. Vojaški strokovnjaki so pa že tedaj občudovali hrabrost in vztrajnost ruskih vojakov, čeprav so se morali umikati japonskim četam. Rusija sama ni hotela vojne z Japonci, zato tudi ni bila nanjo pripravljena. Prvi čas so bili Japonci zato na boljšem, ker jim je bila Mandžurija tako bližju. Pozneje, ko so Rusi prepeljali po sibirski železnici dovolj vojaštva, bi se bilo razmerje obrnilo. Tedaj je bil pa sklenjen nenadoma mir in Rusi so ostali premaganci. Toda od tistih časov je izrekla Rusom svoje priznanje cela vrsta vojaških pisateljev, ki so napisali o tej vojni strokovne razprave. V Petrogradu je izdal Abamelek-Lazarev pred kratkim knjigo »Skazanja inostrancev o ruski armadi v vojnu 1904—1905«, kjer je zbrano v izvlečkih vse, kar so napisali o tem predmetu tuji vojaški pisatelji. Teh je 34; med njimi so Nemci, Avstrijci (major Reinöhl), Lahi, Angleži, Francozi. Seve, da so povedali Rusom tudi marsikako trpko resnico, ki se pa tiče bolj ruskih politikov, kot ruskih vojakov. Vsi soglašajo v mnenju, da se imajo Japonci zahvaliti pravzaprav **ruskim radikalcem, nihilistom in revolucionarjem**, ki so vzbudili s svojo agitacijo proti vojni med narodom nasprotstvo proti nji; s tem se pa seve ne more zmagati. Toda napačno bi bilo mnenje — pravijo ti tujci — da so se v tej vojni lastnosti ruskega vojaka poslabšale in da je vojna moč Rusije oslabiljena. Najkrasnejše spričevalo je za ruske vojake, da jih je po nekaterih delih, da, celo zborih **popadalo po 70%, pa se le niso umaknili**. Rusi niso izgubili prav nič svoje upornosti, vsled katere so bili vedno tako strašni sovražniki. **Nemec braron pl. Tetau piše: »Ruski vojak je zvest, požrtvovalen, svojemu poveljniku zaupajoč bojevnik, zato je v rokah dobrega poveljnika takšen material, kot ga premore komaj kakšna armada na svetu.«**

* Čez sedem let se vse vrne. Grdo razvado »šnofati« tobak, katere so se že vsi razven prav starih tercijalk odvadili, so zopet začeli uvajati avtomobilisti na Angleškem. V Leedsu imajo celo že cel

modern »šnofarski klub« in londonski trafikantje se prav hvalijo z izbornim razpečevanjem drobnega tobaka. Bog požegnaj!

Zdravstvo.

Volilni shodi.

(Izza državnozbornih volitev na Nemškem.)

Dvorana je polna modrosivega dima; iz težkega smradu se dviga glava ob glavi, kot sence, prostor se izgublja v globoki temi. Pred vsako glavo se sveti sivorjav vrček piva. Govornika je videti samo kot nedoločen, slabo barvast madež, daleč, daleč tam zadaj. Kot noži poletavajo skozi mrmrajoči nemir in ropot steklenic hripavi glasovi prenapetega glasu. V celi dvorani ni človeka, ki bi se prijetno počutil. Sem in tja pograbi kdo vrček, ki ga je naročil »zaradi ljudi«, ter zlije vase postalo pivo z obrazom, kot da pije lužo.

To zoperno bezniško ozračje, v kakršnem se vrši na tisoče shodov, povečuje naravnost neposredno poplitvenje in posurovitev volilnega gibanja. V govornikovih očeh padejo poslušalci na stališče špisarske črede, ki ne zasluži, da bi se res potrudili in ji pojasnili globočje zveze v političnem življenju, ali pa zamotane povode za to ali ono postopanje svoje politične stranke. Zdi se jim čisto dosti, da ljudem spolh nekaj rečejo, kar jim po njih mnenju utegne biti prijetno. — Na drugi strani raste greben praznim in drznim gofljačem. Njim se zdi vse to tako lepo samo po sebi razumljivo, in v tem tobakovem dimu se čutijo domače. S samodopadanjem iztresajo nad poslušalce zaloge svojih zmedenih pojmov s ploho besedi. In pripeti se žalibog le prepogosto, da potegnejo takšni prazni blebetači nase lokalno vodstvo in da dobe njih plebejski možgani vpliv na odločitve izvoljenega poslanca, ker »imajo za šabo domače volilce.« — Zmožnejši ljudje se pa nazadnje zmajevaje z ramami umaknejo iz takega življenja.

Zato je pa tudi za stranke same važno, da prirejajo svoje volilne shode tako, da se bodo mogli na njih dobro počutiti tudi ljudje s kulturnimi zahtevami in da pridejo na takšna zborovanja ljudje brez kulturnih zahtev z občutkom, kot da prihajajo v sobo k človeku, ki je pametnejši od njih in od katerega se lahko kaj nauče.

Ali je kje kakšna stranka, ki **bi ne trdila**, da hoče svoje volilce **vzgajati**? Saj so ljudske pravice brez sočasne vzgoje ljudstva nezmisel. Vse stranke hočejo dobro vedeti, kako bi »pravzaprav« moralo biti. Katera od njih si pa upa iti zlu do korena? Če se že mora kaj »potrošiti«, katera bo pa vsaj za tem šla, da bi se po gostilnah točilo tudi kaj drugega, kot same opojne pijače? Kje smo že kdaj brali, da bi bil kak predsednik shoda zahteval, ali da bi

se bilo to določilo na plakatih, da se med shodom ne sme kaditi? Opustiti kajenje vsaj do konca glavnega poročila je pravzaprav stvar čisto navadne olike in človeškega ozira do govornika, ki mora zadnje tedne pred volitvijo dannadan po dva, tri takšne shode obiskati. Kandidatje so razventega že tako po navadi starejši gospodje, za katere je že neprestano govorjenje samo po sebi znaten telesen napor. Skratka, zakaj ne stremimo po tem, da bi se volilni shodi vršili tako, kot poljudna predavanja? To bi vsekakor povzročilo, da bi se naše politično izobraževalno delo dvignilo tudi po svoji **notranji vsebini**. Da je sedanje volilno gibanje prav neokusno nekulturno, prizna pač vsakdo, kdor je že doživel takšno dobo. Seveda se sme takšno mnenje izraziti samo **med štirimi očmi**, sicer kak političen nasprotnik takoj proglašati, »ta-le pa prezira nižje ljudstvo«. »Gospodje,« ki preže na vsako nasprotnikovo besedo in kretnjo, da bi mu zavili vrat, poganjajo v tem tobakovem ozračju bujno, kot koprive za plotom.

Volilni boj je postal tako sirov in zopern, da bi mnogo politikov iz taborov vseh strank z veseljem pozdravilo izboljšanje v tem oziru. Toda tu ne more doseči prav nič posamezna oseba ali posamezna stranka. Tu bi se dalo kvečjemu mogoče pomagati s tem, da bi določili osrednji odbor vseh strank na skupnem sestanku pravila dostojnega boja.

V. Stapel.

LISTEK.

Matizarjeve zgone in nezgode.*

Blaž Pohlina.

I.

Jože Topolovec v Dobravi je bil edini krčmar v vasi in točil prav izvrstno vino, dasi ni imel torej nobene konkurence. To je treba poudarjati, ker je v bližnji vasi Loke prodajal tudi samo en krčmar vino, ki pa je bilo tako kislo, da bi koza zacvili-la, če bi ga ji zlil kozarec na rep. Tako je trdil Matizar, ki je obhodil že precej sveta, kot so pravili ljudje, in zato vino dobro poznal, če je tako kislo ali če ni, kot pravi gornja primera. Loški krčmar — Mihač so mu rekli — je zaradi tistih besedi Matizarja sovražil kot naglavni greh in skoraj bi bilo prišlo do dolgotrajne pravde med njim in Matizarjem zaradi razžaljenja na časti in škode na obrti.

Ko je Matizar čul, kaj ima Mihač namen, širokoustil se je oblastno, da bo nastopil dokaz resnice, če pride do tega. Mi-

* Iz knjige »Prava in neprava ljubezen«. 287 strani. Cena 1 K 60, s pošto 1 K 80 vin, ki naj se pošlje na naslov »Narodna knjigarna« v Ljubljani.

hač se je tega dokaza zbal in opustil svojo namero. Sicer je vedel vsak, da je Matičarjeva trditev precej pretirana, in da bi koza ne zacvilila, če bi ji zil celo vedro vina na rep ali pa kar po glavi, vendar so pa ljudje dejali: »Matičar je ves pasji in hudičev, kdo ve, če ne zna tako narediti, da mu koza res zacvili, če bi ji vtil Mihačevino vino na rep.« Zato so Mihaču pritrjevali, da se ni spustil v pravdo, ki bi mu bila vzela najmanj kravo iz hleva, pa še časti bi si ne bil opral.

Topolovec pa je točil izvrstno vino, zato je pa tudi imel zmirom dosti gostov. Tudi dan po Borčevem godu, v nedeljo zvečer, je imel kar nabasano gostilniško sobo.

Pri mizi v kotu nasproti peči je bila družba, ki je bila najbolj glasna izmed vseh pivcev in ki je zabavala celo sobo. Sedeli so okoli te mize Matičar, Sedmič, Borčev hlapec Franc, ki je moral v par dneh iti k vojakom, krojač Matevž Tomažek, ki je praznoval tu svoj god in venomer mežikal z očmi, kot bi ga kod ščipalo, kajžar Jaka Kobilica ter Blaž Hruševac, ki je kuhal žganje, a več brez vednosti financarjev kot pa z njihovo. Pred njim je stal že prazen liter in tudi v kozarcu, iz katerega je po lepi stari šegi pilo vse omizje, ni bilo več mokrote.

»Topolovec, še en liter!« zakliče Matičar krčmarju in mu moli prazno steklenico, »ali ga pa prinesi kar štefan!«

»Matičar, tvoja je dobra!« reče Jaka Kobilica, »pse preganjaš od fare do fare, pa imaš vsak dan praznik.«

»Molči in pij, gobezdalo!« zarohni Matičar in naliva kozarce, »pij, da se ti jezik ne prisuši!«

»Pravijo, da si imenitno kupčijo napravil,« opomni Tomažek, »da si Mrkaču prodal psa, da ti je nasul klobuk srebra. Ali je res?«

Borčev hlapec France se je zasmel na ves glas.

»Toda dobro si ga ociganil, Matičar,« je dejal.

»Koga ociganil?« ujezil se je ta.

»Kaj pa je bilo?« vprašalo jih je več tudi od sosednjih miz.

France je pa pravil:

»Tisti bahavi Mrkač, saj ga poznate vsi, se je našemu gospodu hotel prav prikupiti za njegov god, ki je bil včeraj, in mu je pripeljal za vezilo lepega črnega kodrastega psa čisto levje zunanosti. Tega psa je naročil pri Matičarju. Gospod je bil psa, ki je bil sama parada, nad vse vesel, tako da je Mrkaču obljubil svojo edino hčer Justino za ženo. Hčer za psa! Opolodne so pri kosilu praznovali zaroko in še godci so jim godli, tisti krmežljavi leskovski, da še danes celo hišo ušesa bole.

Popoldne je šel gospod Borec na sprehod z novim paradnim psom. Tako je bil ponosen nanj, da se je videlo, da misli, da se bodo ljudje še temu njegovemu psu odkrivali. Pa ju je vjel dež, ki se je pripo-

dil kar nanagloma in namočil plemenitega Absalona od vrha do tal. Zdaj je bilo pa tudi pasje glorijske konec. Ko sta prišla z gospodom domov, visele so s psa grde umazane štrene kot od starega koca in kar ni bilo nič manj grdo, tudi črne barve ni bilo več na njem, ampak mešanica rjavega, belega in sivega, da je bil tak, kot bi ga potegnili iz gnojnice.

Gospod je skoraj jokal, ko je videl takega psa, za katerega je dal svojo hčer, pa se je vendar tolažil, da se morebiti žival, ki je tako zelo plemenite sorte, spremeni ob grdem vremenu. Ko je pa danes jutraj videl, da je mrha še grša od včeraj in ko so šli še celi kosmi dlake z njegovega sprednjega konca ter ni bilo sledu o nobenem kodru, razjezil se je gospodar in udaril našemljenega psa s palico, da je žalostno zacvilil, kot bi mu pol zadnjice odbil, nato ga je pa vrgel v drvarnico.

Seveda je zdaj Mrkač vsega kriv, v resnici je pa kriv Matičar, ki je s črno barvo namazal, sfriziral in nakodral grdega ovčarskega psa.

Ko se je Mrkač, Borčev preljudi prijatelj, po kosilu pripeljal k nam, da bi ljubljeno zaročenko in bodoča tasta in taščo peljal kam na razvedrilo in praznoval z njimi veseli dogodek godu in zaroke, imeli smo zopet hudo uro. Gospod Borec je povedal Mrkaču, da se od njega ne da vleči ne za nos, ne za pamet in da naj si hodi zdaj nevesto drugam izbirat, ker Justinina zaroka da je razdrta za vse večne čase.

Mrkač se je opravičeval kot skesan grešnik, a gospod se je razhudil še bolj in konec je bil, da se je Mrkač odpeljal tako žalosten in pobit, kot sta prišla žalostna včeraj s sprehoda gospod Borec in Absalon.

»A zdaj ti bo Mrkač uro navil,« je dejal Matičarju Hruševac, »z Mrkačem ni briti norcev.«

»Zapreti te bo dal,« se je oglašil kmet od sosednje mize.

»Še ustrelil te bo,« je rekel tretji.

»V klobase me bo podelal, potem boste pa vi tiste klobase pojedli, kaj ne?« se je rogal Matičar. »Kajpada, če bi bil jaz taka baba, kot ste vi, ki se Mrkača bojite, kot bi vraga spustil z verige, potem bi zdaj ne pil tukaj vina, ampak vse svetnike bi klical na pomoč pred hudim Mrkačem.

A Matičar ni baba in se Mrkača ne boji in tudi desetih Mrkačev ne. Pes je bil naročen za parado in takega sem tudi oddal. V sobi naj bi ga bil lepo imel gospod Borec, pa bi mu ga ne bil zmočil dež in še danes in zmirom bi bil tako lepo kodrast kot prvo uro. Če pa ljudje ne znajo ravnati z vsako stvarjo in uničijo umetniško frizuro pasjo, naj pripišejo to svoji nepredvidnosti. Če hočeta Mrkač ali gospod Borec, jima psa spet sfriziram in napravim takega, kot je bil; seveda, če pojde na dež, bo pa spet tak, kot je zdaj. Tako je in nič drugače.«

Samozavestno je pogledal po sopivcih in se zakrohotal, da je zabobnelo po sobi.

»Pijmo, prijatelji, dokler nam ga Topolovec nosi na mizo; kmalu pride čas, ko ga ne bo smel več!«

»Ka-a-a-aj?« zazijali so od vseh strani, krojač Tomažek je pa dvakrat prav na hitro pomežiknil.

»Vina ne bomo smeli več piti,« pripoveduje Matičar, »razumete, kaj se to pravi? Samo vodo bomo žlampali in Boga hvalili, da imamo vsaj še to.

(Dalje prihodnjič.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin K o p i t a r.

Listnica uredništva.

Heimbring, Ponikve: Imen dopisnikov ne javljamo prav nikomur in nas nobena oblast ne more prisiliti, da bi kršili uredniško tajnost. Kako da ste se šele dne 6. junija spomnili na dopis od dne 30. marca t. l.?

Volitve, pošta Semič: Izročili »Kmečki pisarni«, ki pošlje pojasnila.

Kostanjevica: Med tem že priobčili isto notico. Se priporočamo! Na zdar!

Tekavec A., Donora Pa.: List s št. 24. ustavili, kot želite, do prejema novega naslova.

Javna zahvala.

Ker je **Kranjska hranilnica v Ljubljani**, tukajšnjemu prost. gas. društvu, lep dar 150 K, beri stopetdeset kron darovala, izrekam podpisani v imenu celega prost. gas. društva slavnemu ravnateljstvu najtoplejšo zahvalo. 44

Prostovoljno gasilno društvo v Not. Goricah,
dne 12. junija 1912.

Jakob Kušar, načelnik.

Vabilo

na

redni občni zbor

glavne posojilnice za Kostanjeviški okraj

v Kostanjevici, r. z. z. n. z.,

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 23. junija 1912 ob 3. uri popoldne

v Kostanjevici hš. št. 69.

DNEVNI RED:

1. potrjenje letnega računa.
2. nadomestna volitev načelstva in nadzorstva.
3. čitanje revizijskega poročila
4. sprememba pravil, eventualno sklepanje o razdružbi.
5. slučajnosti. 43

Kostanjevica, dne 14. junija 1912.

Načelstvo.

Priporočamo našim **Kolinsko cikorijo** gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Dvignjene v soboto, dne 15. junija 1912.

Gradec: 1, 49, 34, 52, 47.

Dunaj: 67, 32, 11, 53, 2.

Dvignjene v sredo, dne 12. junija 1912.

Brno: 84, 45, 60, 41, 57.

Iščem kovača

kateri bi lahko na svojo ali mojo roko izvrševal v moji kovačnici obrt.

Kovačnica je jako pripravna, in je ob delni cesti. Prepustil jo bom za nizko ceno. Kovač je lahko oženjen ali samec.

Ponudbe naj se pošiljajo na posestnika, kov. mojstra Franc Merčuna, Srednja vas v Tuhinjski dolini okr. Kamnik. 42

Kri! in dober zajtrk dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite
Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
v Ljubljani zraven rotovža.

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Tovarna kemičnih izdelkov

Golob & Ko.

Ljubljana - Vič

priporoča sledeče predmete:

Ilirija kremo za usnje, Ciril in Metodovo čistilo za kovine, Ciril in Metodovo mast za usnje, Ilirija parketno voščilo, kolomaz, strojno olje i. t. d.

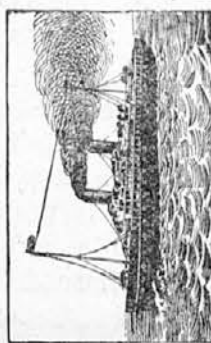
Cena in kvaliteta povse konkurenčna. Zahtevajte izborne domače predmete odločno povsod!

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri **ED. ŠMARD**

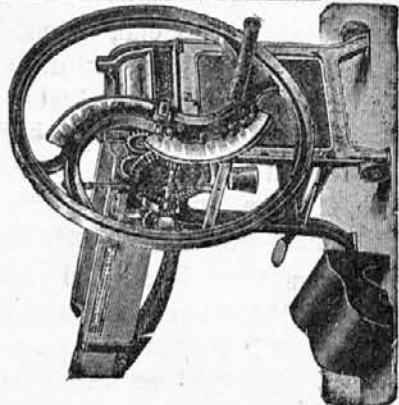
oblastveno potrjena pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 18 nasproti gostilne "pri Figovcu".
Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih viakov.
Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

Trgovina z železnino in poljedelskimi stroji.

Ft. Stupica v Ljubljani

svojo veliko zalogo poljedelskih strojev najbolje sestave kakor: Heernig - kosilnice, obrabalniki, grablje, bencin motorje za poljedelstvo in malo obrt, plugje, brane, samoreznicice, čistilnice, preseje za mrvno, grozdje in sadje po anano najnižjih cenah.

Velika zaloga raznovrstne železnine, orodja itd. cementsa, traverz, šin in vseh v železnino spadajočih predmetov.
Ceniki na zahtevo brezplačno!

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	72	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	40
1 " " (prekajenega) . . .	1	90	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	70	1	80
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	1	90
1 kg masla . . .	2	60	2	70
1 " masla surovega . . .	2	50	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	12
1 " slanine (špcha) sveže . . .	1	68	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	92	1	96
1 " surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	20
1 jajce . . .	—	6	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	0	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	37	3	60
1 piščanec . . .	0	90	1	30
1 golob . . .	—	56	—	60
1 raca . . .	2	20	2	40
1 gos . . .	6	—	6	50
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	0	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	30	—	—
100 " " " " 1 . . .	36	10	—	—
100 " " " " 2 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	35	30	—	—
100 " " " " 4 . . .	34	40	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	60	—	—
100 " " " " 6 . . .	83	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	30	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	20	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	50	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . . .	45	—	—	—
100 " ržene moke . . .	34	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	40
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	36
1 " kaše . . .	—	24	—	26
1 " ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	23	50	—	—
100 " rži . . .	20	50	—	—
100 " ječmena . . .	19	—	—	—
100 " ovs . . .	23	—	—	—
100 " ajde . . .	23	—	—	—
100 " prosa belega . . .	19	50	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	21	—	—	—
100 " činkvantina . . .	22	50	—	—
100 " krompirja . . .	10	—	11	00

Lesni trg.
Cena trdemu lesu 9:50 do 10:—K.
Cena mehkeemu les 7:50 do 8:50 K.

Trg za seno slamo, in steljo.
Na trgu je bilo
voz sena 5 50 6 50
" slame . . . . . 5 — 5 50
" stelje 2 10 2 20
" detelja . . . . . 6 50 7 —

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulca števil. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižice s 4 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsak tuji denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantneje.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.